

**NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE
VABARIIKIDE LIIDU
KONSTITUTSIOON
(PÕHISEADUS)**

**RR „POLIITILINE KIRJANDUS“
TALLINN 1947**

SUNDEKSEMPLAR

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE
VABARIIKIDE LIIDU
KONSTITUTSIOON
(PÕHISEADUS)

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“
TALLINN 1947

I peatükk

ÜHISKONDLIK KORRALDUS

§ 1. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik.

§ 2. NSV Liidu poliitiliseks aluseks on mõisnike ja kapitalistide võimu kukutamise ja proletariaadi diktatuuri kättevõitmise tulemusena võrsunud ja tugevnenud tööraha saadikute nõukogud.

§ 3. Kogu võim NSV Liidus kuulub linna ja maa töörahvale tööraha saadikute nõukogude näol.

§ 4. NSV Liidu majanduslikuks aluseks on sotsialistlik majandussüsteem ja tootmisriistade ning -vahendite sotsialistlik omandus, mis on kindlustunud kapitalistliku majandussüsteemi likvideerimise, tootmisriistade ning -vahendite eraomanduse kaotamise ja inimese teise inimese poolt ekspluateerimise hävitamise tulemusena.

§ 5. Sotsialistlik omandus NSV Liidus esineb kas riikliku omanduse (kogu rahva vara) või kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand, kooperatiivsete koondiste omand).

§ 6. Maa, maapõuevarad, veed, metsad, tehased,

vabrikud, kaevandused, murrud, raudtee-, vee- ja õhustransport, pangad, sidevahendid, riigi poolt organiseeritud suured põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, masina-traktorijaamad jms.), samuti ka kommunaalettevõtted ja põhiline elamufond linnades ja tööstusasulais on riigi omand, see on kogu rahva vara.

§ 7. Kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted koos nende elusa ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühiskondlikud ehitised moodustavad kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omandi. -

Igal kolhoositalundil on peale põhisissetuleku ühiskondlikust kolhoosimajapidamisest isiklikuks kasutamiseks talundi juures väike maatükk ja isiklikuks omandiks abimajapidamine sellel maatükil, elumaja, tootlikud kariloomad, kodulinnud ja põllumajanduslik väikeinventar — vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.

§ 8. Kolhooside käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, see on igaveseks.

§ 9. Sotsialistliku majandussüsteemi kõrval, mis on NSV Liidus valitsevaks majandusvormiks, on seadusega lubatud üksiktalupoegade ja käsitöölise väikesed, isiklikule tööle rajatud ning ilma võõra tööjõu ekspluateerimiseta eramajapidamised.

§ 10. Seadus kaitseb kodanike isikliku omanduse õigust nende töötuludele ja säästudele, elumajale ja kodusele abimajapidamisele, koduse majapidamise inventarile ja tarbeesemeile, isikliku tarvituse ja

mugavuse esemeile, samuti ka kodanike isikliku omandi pärimise õigust.

§ 11. NSV Liidu majanduslikku elu määrab ja suunab riiklik rahvamajanduse plaan ühiskondliku rikkuse suurendamise, tööraha ainelise ja kultuurilise taseme järjekindla tõusu, NSV Liidu sõltumatus kindlustamise ja ta kaitsevõime tugevdamise huvides.

§ 12. Töö on NSV Liidus iga töövõimelise kodaniku kohuseks ja auasjaks — põhimõttel: „kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma“.

NSV Liidus teostatakse sotsialismi põhimõtet: „igalt tema võimete kohaselt, igalt tema töö järgi“.

II peatükk

RIIKLIK KORRALDUS

§ 13. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on liitriik, mis on moodustatud vabatahtliku ühinemise alusel üheõiguslikest nõukogude sotsialistlikest vabariikidest:

Vene Nõukogude Föderatiivsest Sotsialistlikust Vabariigist,
Ukraina Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Valge-Vene Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Usbeki Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Kasahhi Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Gruusia Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,

Leedu Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Moldaavia Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Läti Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Kirgiisi Nõukogude Sotsialistlikult Vabariigist,
Tadžiki Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Armeenia Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Turkmeeni Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,

Eesti Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist,
Karjala-Soome Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist.

§ 14. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu juhtimisele tema kõrgemate riigivõimu-organite ja riigivalitsemis-organite kaudu kuuluvad:

a) NSV Liidu esindamine rahvusvahelises suhtlemises, lepingute sõlmimine, ratifitseerimine ja ülesütlemine NSV Liidu ja teiste riikide vahel, üldise korra kindlaksmääramine liiduvabariikide suhtlemises välisriikidega;

b) sõja ja rahu küsimused;

c) uute vabariikide vastuvõtmine NSV Liitu;

d) kontroll NSV Liidu Konstitutsioonist kinnipidamise üle ja liiduvabariikide konstitutsioonide NSV Liidu Konstitutsioonile vastavuse kindlustamine;

e) liiduvabariikide-vaheliste piiride muutmiste kinnitamine;

f) liiduvabariikide koosseisus uute kraide ja oblastite, uute autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastite moodustamise kinnitamine;

g) NSV Liidu kaitse organiseerimine ja kõigi NSV Liidu relvastatud jõudude juhtimine, liiduvaba-

riikide väekoondiste organiseerimise juhtivate põhi-
aluste kindlaksmääramine;

h) väliskaubandus riikliku monopoli alusel;

i) riikliku julgeoleku kaitse;

j) NSV Liidu rahvamajanduse plaanide kindlaksmääramine;

k) NSV Liidu ühtse riigieelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine ning Liidu, vabariikide ja kohalike eelarvete koostamiseks minevate maksude ja tulude kindlaksmääramine;

l) üleliidulise tähtsusega pankade, tööstuslike ja põllumajanduslike asutiste ning ettevõtete, samuti ka kaubanduslike ettevõtete valitsemine;

m) transpordi ja sideasjanduse valitsemine;

n) raha- ja krediidisüsteemi juhtimine;

o) riikliku kindlustuse organiseerimine;

p) laenude tegemine ja andmine;

q) maakasutamise, samuti ka maapõuevarade, metsade ja vete kasutamise põhialuste kindlaksmääramine;

r) põhialuste kindlaksmääramine rahvahariduse ja tervishoiu alal;

ς) ühtse süsteemi organiseerimine rahvamajandusliku arvestuse alal;

t) tööseadusandluse põhialuste kindlaksmääramine;

u) seaduste andmine kohtukorralduse ja kohtupidamise kohta; kriminaal- ja tsiviilkoodeks;

v) seaduste andmine Liidu kodakondsuse kohta; seaduste andmine välismaalaste õiguste kohta;

õ) abielu- ja perekonna-seadusandluse põhialuste kindlaksmääramine;

ä) üleliiduliste amnesteerimisaktide andmine.

§ 15. Liiduvabariikide suveräänsus on kitsendatud üksnes NSV Liidu Konstitutsiooni 14. paragrahvis näidatud piires. Väljaspool neid piire teostab iga liiduvabariik riigivõimu iseseisvalt. NSV Liit kaitseb liiduvabariikide suveräänseid õigusi.

§ 16. Igal liiduvabariigil on oma konstitutsioon, mis arvestab vabariigi iseärasusi ja on koostatud täies kooskõlas NSV Liidu konstitutsiooniga.

§ 17. Igaale liiduvabariigile jääb õigus NSV Liidust vabalt välja astuda.

§ 18. Liiduvabariikide territooriumi ei või muuta ilma nende nõusolekuta.

§ 18-a. Igal liiduvabariigil on õigus välisriikidega otsesesse suhtlemisse astuda, nendega kokkuleppeid sõlmida ja diplomaatlikke ning konsulaar-esindajaid vahetada.

§ 18-b. Igal liiduvabariigil on oma vabariiklikud väekoondised.

§ 19. NSV Liidu seadused on ühte viisi kehtivad kõigi liiduvabariikide territooriumil.

§ 20. Lahkuminekü korral liiduvabariigi seaduse ja üleliidulise seaduse vahel kehtib üleliiduline seadus.

§ 21. NSV Liidu kodanikele kehtib ühtne Liidu kodakondsus. Liiduvabariigi iga kodanik on ühtlasi NSV Liidu kodanik.

§ 22. Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik koosneb: Altai, Krasnodari, Krasnojarski, Primorje, Stavropoli ja Habarovski kraist; Arhangel'ski, Astrahani, Brjanski, Velikije Luki, Vladimiri, Vologda, Voroneži, Gorki, Groznõi, Ivanovo,

Irkutski, Kaliningradi, Kalinini, Kaluuga, Kemerovo, Kirovi, Kostroma, Krimmi, Kuibõsevi, Kurgaani, Kurski, Leningradi, Molotovi, Moskva, Murmanski, Novgorodi, Novosibirski, Omski, Orjoli, Pensa, Pihkva, Rostovi, Rjasani, Saraatovi, Sahhalini, Sverdlovski, Smolenski, Stalingradi, Tambovi, Tomski, Tuula, Tjumeni, Uljanovski, Tšeljabinski, Tšita, Tškalovi ja Jaroslavli oblastist; Tatari, Baškiiri, Dagestani, Burjaadi-Mongoli, Kabardiini, Komi, Mari, Mordva, Põhja-Osseedi, Udmurdi, Tšuvaši ja Jakuudi autonoomsest nõukogude sotsialistlikust vabariigist; Adõge, Juudi, Oirooti, Tuva, Hakassi ja Tšerkessi autonoomsest oblastist.

§ 23. Ukraina Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Vinnitsa, Volõõnia, Vorošilovgradi, Dnepropetrovski, Drogobõtši, Žitomiri, Taga-Karpaadi, Zaporožje, Ismaili, Kamenets-Podolski, Kiievi, Kirovogradi, Lvovi, Nikolajevi, Odessa, Poltaava, Rovno, Stalino, Stanislavi, Sumõ, Ternopoli, Harkovi, Hersoni, Tšernigovi ja Tšernovtsõ oblastist.

§ 24. Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad: Nahhitševani Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik ja Mägi-Karabahhi autonoomne oblast.

§ 25. Gruusia Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad: Abhaasi ANSV, Adžaari ANSV ja Lõuna-Osseedi autonoomne oblast.

§ 26. Usbeki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Andižani, Buhhaara, Kaška-Darja, Namanгани, Samarkandi, Surhan-Darja, Taškendi, Fergana ja Horesma oblastist ja Kara-Kalpakki Autonoomsest Nõukogude Sotsialistlikust Vabariigist.

§ 27. Tadžiki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Garmi, Kuljabi, Leninabadi ja Stalinabadi oblastist ja Mägi-Badahšani autonoomsest oblastist.

§ 28. Kasahhi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Akmolinski, Aktjubinski, Alma-Ata, Ida-Kasahstani, Gurjevi, Džambuli, Lääne-Kasahstani, Karaganda, Kzõl-Orda, Koktšetavi, Kustanai, Pavlodari, Põhja-Kasahstani, Semipalatinski, Taldõ-Kurgaani ja Lõuna-Kasahstani oblastist.

§ 29. Valge-Vene Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Baranovitši, Bobruiski, Bresti, Vitebski, Gomeli, Grodno, Minski, Mogiljovi, Molodetšno, Pinski, Polesje ja Polotski oblastist.

§ 29-a. Turkmeeni Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Ašhabadi, Marõ, Tašausi ja Tšardžou oblastist.

§ 29-b. Kirgiisi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik koosneb: Džalai-Abati, Issõk-Kuli, Oši, Talassi, Tjan-Šani ja Frunze oblastist.

III peatükk

·NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE VABARIIKIDE LIIDU KÕRGEMAD RIIGIVÕIMU- ORGANID

§ 30. NSV Liidu kõrgeimaks riigivõimu-organiks on NSV Liidu Ülemnõukogu.

§ 31. NSV Liidu Ülemnõukogu teostab kõiki õigusi, mis Konstitutsiooni 14. paragrahvi järgi on antud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidule, kui-võrd need Konstitutsiooni põhjal ei kuulu NSV

Liidu Ülemnõukogule aruandvate NSV Liidu orga-
nite: NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi, NSV
Liidu Ministrite Nõukogu ja NSV Liidu ministeeriu-
mide võimkonda.

§ 32. NSV Liidu seadusandlikku võimu teostab
ainuüksi NSV Liidu Ülemnõukogu.

§ 33. NSV Liidu Ülemnõukogu koosneb kahest
kojast: Liidunõukogust ja Rahvuste Nõukogust.

§ 34. Liidunõukogu valitakse NSV Liidu kodanike
poolt valimisringkondade järgi normiga: üks saadik
300 tuhande elaniku kohta.

§ 35. Rahvuste Nõukogu valitakse NSV Liidu
kodanike poolt liidu- ja autonoomsete vabariikide,
autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade järgi
normiga: 25 saadikut iga liiduvabariigi poolt, 11 saa-
dikut iga autonoomse vabariigi poolt, 5 saadikut iga
autonoomse oblasti poolt ja üks saadik iga rahvus-
ringkonna poolt.

§ 36. NSV Liidu Ülemnõukogu valitakse neljaks
aastaks.

§ 37. NSV Liidu Ülemnõukogu mõlemad koad —
Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu on üheõigus-
likud.

§ 38. Seaduste algatamise õigus kuulub ühevõrra
nii Liidunõukogule kui ka Rahvuste Nõukogule.

§ 39. Seadus loetakse kinnitatuks, kui ta on vastu
võetud NSV Liidu Ülemnõukogu mõlema koja poolt
kummagi koja lihthäälteenamusega.

§ 40. NSV Liidu Ülemnõukogu poolt vastuvõetud
seadused avaldatakse liiduvabariikide keeltes NSV
Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe ja sekre-
täri allkirjadega.

§ 41. Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu istungjärgud algavad ja lõpevad üheaegselt.

§ 42. Liidunõukogu valib Liidunõukogu juhataja ja tema kaks asetäitjat.

§ 43. Rahvuste Nõukogu valib Rahvuste Nõukogu juhataja ja tema kaks asetäitjat.

§ 44. Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu juhatajad juhatavad vastavate kodade istungeid ja juhivad nende sisekorda.

§ 45. NSV Liidu Ülemnõukogu mõlema koja ühiseid istungeid juhatavad Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu juhatajad kordamööda.

§ 46. NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgud kutsutakse kokku NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kaks korda aastas. Erakorralised istungjärgud kutsutakse kokku NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt tema äranägemisel või ühe liiduvabariigi nõudmisel.

§ 47. Lahkarvamiste korral Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu vahel antakse küsimus lahendada kodade poolt pariteetsel alusel moodustatavale kooskõlastamiskomisjonile. Kui kooskõlastamiskomisjon ei jõua kooskõlalisele otsusele või kui tema otsus ei rahulda ühte kodadest, siis vaadatakse küsimus kodades teist korda läbi. Mõlema koja kooskõlastatud otsuse puudumise korral saadab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium NSV Liidu Ülemnõukogu laiali ja määrab uued valimised.

§ 48. NSV Liidu Ülemnõukogu valib mõlema koja ühisel istungil NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi järgmises koosseisus: NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees, kuusteistkümmend esimehe ase-

täitjat, Presiidiumi sekretär ja viisteistkümme NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi liiget.

Kogu oma tegevusest NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium annab aru NSV Liidu Ülemnõukogule.

§ 49. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium:

a) kutsub kokku NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgud;

b) annab seadlusi;

c) tõlgitseb NSV Liidu kehtivaid seadusi;

d) saadab NSV Liidu Konstitutsiooni 47. paragrahvi põhjal NSV Liidu Ülemnõukogu laiali ja määrab uued valimised;

e) korraldab oma algatusel või ühe liiduvabariigi nõudmisel rahvahääletuse (referendumi);

f) tühistab NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude määrusi ja korraldusi, kui need ei vasta seadusele;

g) NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgude vaheajal vabastab ametist ja nimetab NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimehe ettepanekul ametisse üksikuid NSV Liidu ministreid, esitades need hiljem kinnitamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule;

h) asutab NSV Liidu ordeneid ja medaleid ning määrab kindlaks NSV Liidu aunimetusi;

i) autasustab NSV Liidu ordenite ja medalitega ning annab NSV Liidu aunimetusi;

j) teostab armuandmise õigust;

k) määrab kindlaks sõjaväelisi auastmeid, diplomaatilisi aukraade ja muid spetsiaalseid aunimetusi;

l) nimetab ametisse ja asendab uuega NSV Liidu relvastatud jõudude kõrgeima juhtkonna;

m) NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgude vahe-

ajal kuulutab välja sõjaolukorra sõjalise kallaletungi korral NSV Liidule või vajaduse korral täita rahvusvahelisi lepingukohustusi vastastikuseks kaitseks agressiooni vastu;

n) kuulutab välja üld- ja osalise mobilisatsiooni;

o) ratifitseerib ja ütleb üles NSV Liidu rahvusvahelisi lepinguid;

p) nimetab ja kutsub ära NSV Liidu täievolilisi esindajaid välisriikides;

q) võtab vastu tema juurde akrediteeritud välisriikide diplomaatiliste esindajate voli- ja ärakuutmiskirjad;

r) kuulutab üksikutes piirkondades või kogu NSV Liidus sõjaseisukorra NSV Liidu kaitse huvides või ühiskondliku korra ja riikliku julgeoleku kindlustamiseks.

§ 50. Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu valivad mandaatkomisjonid, kes kontrollivad kummagi koja saadikute volitusi.

Mandaatkomisjonide esitusel kojad otsustavad, kas volitusi tunnustada või üksikute saadikute valimised tühistada.

§ 51. NSV Liidu Ülemnõukogu määrab, kui ta peab seda vajalikuks, uurimis- ja revisjonikomisjone ükskõik millise küsimuse kohta.

Kõik asutised ja ametiisikud on kohustatud nende komisjonide nõudmisi täitma ning esitama neile vajalikud materjalid ja dokumendid.

§ 52. NSV Liidu Ülemnõukogu saadikut ei või ilma NSV Liidu Ülemnõukogu nõusolekuta kohtulikule vastutusele võtta või vahistada, NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärkude vaheajal aga mitte

ilma NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

§ 53. NSV Liidu Ülemnõukogu volituste lõppemisel või tema laialisaatmisel enne tähtaega säilitab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium oma volitused kuni NSV Liidu uue Ülemnõukogu Presiidiumi moodustamiseni NSV Liidu uuestivalitud Ülemnõukogu poolt.

* § 54. NSV Liidu Ülemnõukogu volituste lõppemisel või tema laialisaatmisel enne tähtaega määrab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium uued valimised, mis peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates NSV Liidu Ülemnõukogu volituste lõppemisest või tema laialisaatmisest.

§ 55. NSV Liidu uue Ülemnõukogu kutsub kokku NSV Liidu Ülemnõukogu eelmise koosseisu Presiidium mitte hiljem kui kolm kuud pärast valimisi.

§ 56. NSV Liidu Ülemnõukogu moodustab mõlema koja ühisel istungil NSV Liidu valitsuse — NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

IV peatükk

LIIDUVABARIIKIDE KÕRGEMAD RIIGI- VÕIMU-ORGANID

§ 57. Liiduvabariigi kõrgeimaks riigivõimu-organiks on liiduvabariigi ülemnõukogu.

§ 58. Liiduvabariigi ülemnõukogu valitakse vabariigi kodanike poolt neljaks aastaks.

Esindusnormid määratakse kindlaks liiduvabariikide konstitutsioonides.

§ 59. Liiduvabariigi ülemnõukogu on vabariigi ainsaks seadusandlikuks organiks.

§ 60. Liiduvabariigi ülemnõukogu:

a) võtab vastu vabariigi konstitutsiooni ja teeb selles muudatusi vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni 16. paragrahvile;

b) kinnitab liiduvabariigi koosseisu kuuluvate autonoomsete vabariikide konstitutsioonid ja määrab nende vabariikide territooriumide piirid;

c) kinnitab vabariigi rahvamajanduse plaani ja eelarve;

d) kasutab liiduvabariigi kohtuorganite poolt süüdimõistetud kodanike suhtes amnestia- ja armuandmise õigust;

e) määrab liiduvabariigi esinduse rahvusvahelises suhtlemises;

f) määrab kindlaks vabariiklike väekoondiste moodustamise korra.

§ 61. Liiduvabariigi ülemnõukogu valib liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi järgmises koosseisus: liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi esimees, tema asetäitjad, presiidiumi sekretär ja liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi liikmed.

Liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi võimupiirid määrab kindlaks liiduvabariigi konstitutsioon.

§ 62. Istungite juhatamiseks valib liiduvabariigi ülemnõukogu liiduvabariigi ülemnõukogu juhataja ja tema asetäitjad.

§ 63. Liiduvabariigi ülemnõukogu moodustab liiduvabariigi valitsuse — liiduvabariigi ministrite nõukogu.

V peatiikk

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE VABARIIKIDE LIIDU RIIGIVALITSEMIS-ORGANID

§ 64. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks riigivõimuorganiks on NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

§ 65. NSV Liidu Ministrite Nõukogu on vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu ees ja annab temale aru, kuid Ülemnõukogu istungjärkude vaheajal on ta vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ees, kellele ta annab aru.

§ 66. NSV Liidu Ministrite Nõukogu annab määrusi ja korraldusi kehtivate seaduste põhjal ja nende täitmiseks ning kontrollib nende täitmist.

§ 67. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrused ja korraldused on täitmiseks kohuslikud kogu NSV Liidu territooriumil.

§ 68. NSV Liidu Ministrite Nõukogu:

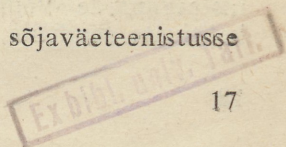
a) ühendab ja suunab NSV Liidu üleliiduliste ja liidu-vabariiklike ministeeriumide ja teiste temale alluvate asutiste tööd;

b) võtab tarvitusele abinõud rahvamajanduse plaani ja riigi eelarve täitmiseks ning krediidi- ja rahasüsteemi tugevdamiseks;

c) võtab tarvitusele abinõud ühiskondliku korra kindlustamiseks, riigi huvide ja kodanike õiguste kaitseks;

d) teostab üldist juhtimist välisriikidega suhtlemise alal;

e) määrab kindlaks tegevasse sõjaväeteenistusse

kutsumisele kuuluvate kodanike iga-aastased kontingendid ja juhivad riigi relvastatud jõudude üldist organiseerimist;

f) moodustab vajaduse korral NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures erikomiteesid ja peavalitsusi majandusliku, kultuurilise ja riigikaitse ülesehitustöö alal.

§ 69. NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus NSV Liidu võimkonda kuuluvail valitsemise ja majanduse aladel liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste ja korralduste täitmist seisma panna ja NSV Liidu ministrite käskkirju ja juhendeid tühistada.

§ 70. NSV Liidu Ministrite Nõukogu moodustatakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt järgmises koosseisus:

NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees;

NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimehe asetäitjad;

NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni esimees;

NSV Liidu ministrid;

Kunstide Komitee esimees.

§ 71. NSV Liidu valitsus või NSV Liidu minister, kelle poole on pöördunud NSV Liidu Ülemnõukogu saadik arupärimisega, on kohustatud hiljemalt kolme päeva jooksul andma vastavas kojas suulise või kirjaliku vastuse.

§ 72. NSV Liidu ministrid juhivad NSV Liidu võimkonda kuuluvaid riigivalitsemise alasid.

§ 73. NSV Liidu ministrid annavad vastavate ministriumide võimupiires käskkirju ja juhendeid kehtivate seaduste, samuti ka NSV Liidu Ministrite

Nõukogu määruste ja korralduste alusel ja täitmiseks ning kontrollivad nende täitmist.

§ 74. NSV Liidu ministeeriumid on kas üleliidulised või liiduvabariiklikud.

§ 75. Üleliidulised ministeeriumid juhivad neile usaldatud riigivalitsemise ala kogu NSV Liidu territooriumil kas otseselt või nende poolt määratavate organite kaudu.

§ 76. Liidu-vabariiklikud ministeeriumid juhivad neile usaldatud riigivalitsemise ala tavaliselt liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide kaudu ning valitsevad otseselt ainult kindlalt piiratud arvu ettevõtteid nimistu alusel, mille kinnitab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium.

§ 77. Üleliiduliste Ministeeriumide hulka kuuluvad:

Lennukitööstuse Ministeerium;

Autotööstuse Ministeerium;

Väliskaubanduse Ministeerium;

Relvastuse Ministeerium;

Geoloogia Ministeerium;

Varumise Ministeerium;

Materiaalsete Reservide Ministeerium;

Masina- ja Aparaaditööstuse Ministeerium;

Meditsiinilise Tööstuse Ministeerium;

Merelaevastiku Ministeerium;

Idarajoonide Naftatööstuse Ministeerium;

Lõuna- ja Läänerajoonide Naftatööstuse Ministeerium;

Toiduainete Reservide Ministeerium;

Sidevahendite Tööstuse Ministeerium;

Teedeministeerium;

Kummitööstuse Ministeerium;
Jõelaevastiku Ministeerium;
Sideministeerium;
Põllutöömashinate Tööstuse Ministeerium;
Tööpingitööstuse Ministeerium;
Ehitus- ja Teede-mashinatööstuse Ministeerium;
Sõja- ja Mereväe Ettevõtete Ehitamise Ministeerium;
Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium;
Kütteainete Tööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium;
Laevaehitustööstuse Ministeerium;
Transpordimashinatööstuse Ministeerium;
Tööjõureservide Ministeerium;
Raskemashinatööstuse Ministeerium;
Idarajoonide Söetööstuse Ministeerium;
Läänerajoonide Söetööstuse Ministeerium;
Keemiatööstuse Ministeerium;
Värvilise Metallurgia Ministeerium;
Tselluloosi- ja Paberitööstuse Ministeerium;
Musta Metallurgia Ministeerium;
Elektritööstuse Ministeerium;
Elektriijaamade Ministeerium.

§ 78. Liidu-vabariiklike ministeeriumide hulka kuuluvad:

Maitseainete Tööstuse Ministeerium;
Siseministeerium;
Relvastatud Jõudude Ministeerium;
Kõrgema Hariduse Ministeerium;
Riigikontrolli Ministeerium;
Riikliku Julgeoleku Ministeerium;
Tervishoiu Ministeerium;

Välisministeerium;
Kinematograafia Ministeerium;
Kergetööstuse Ministeerium;
Metsatööstuse Ministeerium;
Liha- ja Piimatööstuse Ministeerium;
Toiduainete Tööstuse Ministeerium;
Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium;
Idarajoonide Kalatööstuse Ministeerium;
Läänerajoonide Kalatööstuse Ministeerium;
Põllumajanduse Ministeerium;
Sovhooside Ministeerium;
Tekstiiltööstuse Ministeerium;
Kaubandusministeerium;
Rahandusministeerium;
Kohtuministeerium.

VI peatükk

LIIDUVABARIIKIDE RIIGIVALITSEMIS- ORGANID

§ 79. Liiduvabariigi kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks riigivõimu-organiks on liiduvabariigi ministrite nõukogu.

§ 80. Liiduvabariigi ministrite nõukogu on vastutav liiduvabariigi ülemnõukogu ees ja annab temale aru, kuid liiduvabariigi ülemnõukogu istungjärkude vaheajal on ta vastutav liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi ees, kellele ta annab aru.

§ 81. Liiduvabariigi ministrite nõukogu annab määrusi ja korraldusi kehtivate NSV Liidu ja liidu-

vabariigi seaduste ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste alusel ja täitmiseks ning kontrollib nende täitmist.

§ 82. Liiduvabariigi ministrite nõukogul on õigus autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude määruste ja korralduste täitmist seisma panna ja kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi tühistada.

§ 83. Liiduvabariigi ministrite nõukogu moodustatakse liiduvabariigi ülemnõukogu poolt järgmises koosseisus:

liiduvabariigi ministrite nõukogu esimees;

ministrite nõukogu esimehe asetäitjad;

riikliku plaanikomisjoni esimees;

ministrid;

kunstide valitsuse juhataja;

kultuur-hariduslike asutiste komitee esimees.

§ 84. Liiduvabariigi ministrid juhivad liiduvabariigi võimkonda kuuluvaid riigivalitsemise alasid.

§ 85. Liiduvabariigi ministrid annavad vastavate ministeeriumide võimupiires käskkirju ja juhendeid NSV Liidu ja liiduvabariigi seaduste, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu määruste ja korralduste, NSV Liidu liiduvabariiklike ministeeriumide käskkirjade ning juhendite põhjal ja nende täitmiseks.

§ 86. Liiduvabariigi ministeeriumid on kas liiduvabariiklikud või vabariiklikud.

§ 87. Liidu-vabariiklikud ministeeriumid juhivad neile usaldatud riigivalitsemise alasid, allu-

des nii liiduvabariigi ministrite nõukogule kui ka NSV Liidu vastavale liidu-vabariiklikule ministeeriumile.

§ 88. Vabariiklikud ministeeriumid juhivad neile usaldatud riigivalitsemise alasisid, alludes otseselt liiduvabariigi ministrite nõukogule.

VII peatükk

AUTONOOMSETE NÕUKOGUDE SOTSIALIST-LIKE VABARIIKIDE KÕRGEMAD RIIGI-VÕIMU-ORGANID

§ 89. Autonoomse vabariigi kõrgeimaks riigivõimu-organiks on ANSV ülemnõukogu.

§ 90. Autonoomse vabariigi ülemnõukogu valitakse vabariigi kodanike poolt neljaks aastaks autonoomse vabariigi konstitutsioonis kindlaksmääratud esindusnormide järgi.

§ 91. Autonoomse vabariigi ülemnõukogu on ANSV ainsaks seadusandlikuks organiks.

§ 92. Igal autonoomsel vabariigil on oma konstitutsioon, mis arvestab autonoomse vabariigi iseärasusi ja on koostatud täies kooskõlas liiduvabariigi konstitutsiooniga.

§ 93. Vastavalt oma konstitutsioonile valib autonoomse vabariigi ülemnõukogu autonoomse vabariigi ülemnõukogu presiidiumi ja moodustab autonoomse vabariigi ministrite nõukogu.

VIII peatükk

KOHALIKUD RIIGIVÕIMU-ORGANID

§ 94. Riigivõimu-organeiks kraides, oblastites, autonoomsetes oblastites, ringkondades, rajoonides, linnades, maa-asulates (staniitsades, külades, huutorites, kišlakkides, auulides) on tööraha saadikute nõukogud.

§ 95. Krai, oblasti, autonoomse oblasti, ringkonna, rajooni, linna, maa-asula (staniitsa, küla, huutori, kišlaki, auuli) tööraha saadikute nõukogud valitakse vastava krai, oblasti, autonoomse oblasti, ringkonna, rajooni, linna, maa-asula tööraha poolt kaheks aastaks.

§ 96. Tööraha saadikute nõukogude esindusnormid määratakse liiduvabariikide konstitutsioonidega.

§ 97. Tööraha saadikute nõukogud juhivad neile alluvate valitsemisorganite tegevust, kindlustavad riikliku korra kaitset, seaduste täitmist ja kodanike õiguste kaitset, juhivad kohalikku majanduslikku ja kultuurilist ülesehitustööd, määravad kindlaks kohaliku eelarve.

§ 98. Tööraha saadikute nõukogud võtavad vastu otsuseid ja annavad korraldusi neile NSV Liidu ja liiduvabariigi seadustega antud õiguste piires.

§ 99. Krai, oblasti, autonoomse oblasti, ringkonna, rajooni, linna ja küla tööraha saadikute nõukogude täidesaatvaiks ja korraldavaiks organeiks on nende poolt valitavad täitevkomiteed järgmises koosseisus: esimees, tema asetäitjad, sekretär ja liikmed.

§ 100. Tööraha saadikute nõukogude täidesaat-

vaks ja korraldavaks organiks väikesis asulais, vastavalt liiduvabariikide konstitutsioonidele, on töörahva saadikute nõukogude poolt valitavad esimees, esimehe asetäitja ja sekretär.

§ 101. Töörahva saadikute nõukogude täidesaatavad organid annavad otseselt aru nii töörahva saadikute nõukogule, kes on nad valinud, kui ka töörahva saadikute kõrgema astme nõukogu täidesaatavale organile.

IX peatükk

KOHUS JA PROKURATUUR

§ 102. Õigusemõistmist NSV Liidus teostavad NSV Liidu Ülemkohus, liiduvabariikide ülemkohtud, krai- ja oblastikohtud, autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastite kohtud, ringkonnakohtud, NSV Liidu Ülemnõukogu määramisel loodavad NSV Liidu erikohtud, rahvakohtud.

§ 103. Asjade arutamine toimub kõigis kohtuis rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud seaduses eraldi ettenähtud juhtumid.

§ 104. NSV Liidu Ülemkohus on kõrgeim kohtuorgan. NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu ja liiduvabariikide kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve.

§ 105. NSV Liidu Ülemkohus ja NSV Liidu erikohtud valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 106. Liiduvabariikide ülemkohtud valitakse liiduvabariikide ülemnõukogude poolt viieks aastaks.

39
§ 107. Autonoomsete vabariikide ülemkohtud valitakse autonoomsete vabariikide ülemnõukogude poolt viieks aastaks.

§ 108. Krai- ja oblastikohtud, autonoomsete oblastite kohtud ja ringkonnakohtud valitakse krai, oblasti või ringkonna tööraha saadikute nõukogu poolt või autonoomse oblasti tööraha saadikute nõukogu poolt viieks aastaks.

§ 109. Rahvakohtud valitakse rajooni kodanike poolt üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel, salajasel hääletamisel kolmeks aastaks.

§ 110. Kohtupidamine toimub liidu- või autonoomse vabariigi või autonoomse oblasti keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei oska, tagatakse täielik tutvumine kohtuasja materjalidega tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 111. Asjaarutamine NSV Liidu kõigis kohtuis on avalik, kuivõrd seadus ei ole teinud erandeid, kusjuures kaebealusele tagatakse kaitse õigus.

§ 112. Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 113. NSV Liidu peaprokurör teostab kõrgeimat järelevalvet seaduste täpse täitmise üle kõigi ministeeriumide ja neile alluvate asutiste, samuti ka üksikute ametiisikute ja ka NSV Liidu kodanike poolt.

§ 114. NSV Liidu peaprokuröri nimetab ametisse NSV Liidu Ülemnõukogu seitsmeks aastaks.

§ 115. Vabariigi-, krai- ja oblastiprokurörid, samuti ka autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastite prokurörid nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

§ 116. Ringkonna-, rajooni- ja linnaprokurörid

nimetatakse ametisse liiduvabariikide prokuröride poolt NSV Liidu peaprokuröri kinnitamisel viieks aastaks.

§ 117. Prokuratuuri-organid teostavad oma funktsioone sõltumata ükskõik milliseist kohalikest organist, alludes ainult NSV Liidu peaprokurörile.

X peatükk

KODANIKE PÕHIÕIGUSED JA -KOHUSED

§ 118. NSV Liidu kodanikel on õigus tööle, see on õigus olla kindlustatud tööga, kusjuures nende töö eest tasutakse vastavalt töö hulgale ja kvaliteedile.

Õigus tööle kindlustatakse rahvamajanduse sotsialistliku organisatsiooniga, nõukogude ühiskonna tootmisjõudude järjekindla kasvuga, majanduskriiside võimaluse kõrvaldamisega ja tööpuuduse likvideerimisega.

§ 119. NSV Liidu kodanikel on õigus puhkusele.

Õigus puhkusele kindlustatakse tööliste ja teenistujaile kaheksatunnilise tööpäeva kehtimapanekuga ja tööpäeva lühendamisega seitsme ja kuue tunnini real kutsealadel, kus on rasked töötingimused, ja nelja tunnini osakondades, kus on eriti rasked töötingimused; tööliste ja teenistujaile iga-aastase palgalise puhkuse kindlaksmääramisega; laialdase sanatooriumide, puhkekodude ja klubide võrgu töörahvale kasutada andmisega.

§ 120. NSV Liidu kodanikel on õigus ainelisele

kindlustusele nii vanaduses kui ka haiguse ja töö-
võime kaotamise korral.

Seda õigust kindlustab tööliste ja teenistujate
sotsiaalkindlustuse laialdane arendamine riigi kulul,
töörahvale tasuta arstiabi võimaldamine, laialdase
kuurortide võrgu andmine töörahva kasutusse.

§ 121. NSV Liidu kodanikel on õigus haridusele.

Seda õigust kindlustab üldine kohuslik algharidus,
tasuta seitsmeklassiline haridus, kõrgema kooli
väljapaistvaile õpilastele riiklike stipendiumide and-
mise süsteem, emakeelne õpetus koolides, töörah-
vale tehastes, sovhoosides, masina-traktorijaamades
ning kolhoosides tasuta tootmis-, tehnilise ja agro-
noomilise õpetuse organiseerimine.

§ 122. Naisele antakse NSV Liidus mehega võrd-
sed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise
ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamise võimaluse kindlustab
naistele meestega võrdse õiguse andmine tööle, töö-
tasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele,
ema ja lapse huvide riiklik kaitse, riiklik abi laste-
rikastele ja vallasemadele, raseduse puhul naisele
puhkeaja andmine palga edasimaksmisega, laialdane
sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrk.

§ 123. NSV Liidu kodanike üheõiguslus, sõltu-
mata nende rahvusest ja rassist, kõigil majandusliku,
riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu ala-
del on vankumatuks seaduseks.

Seadus karistab igasugust otsest või kaudset
kodanike õiguste kitsendamist või, vastupidi, otseste
või kaudsete eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt
kodanike rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest,

samuti ka igasuguse rassilise või rahvusliku erandi tegemise, vihkamise või põlguse jutlustamist.

§ 124. Kodanike südametunnistuse vabaduse kindlustamiseks on NSV Liidus kirik riigist ja kool kirikust lahutatud. Kõigil kodanikel on usukultuste toimetamise vabadus ja usuvastase propaganda vabadus.

§ 125. Vastavalt töörahva huvidele ja sotsialistliku korra kindlustamiseks tagatakse NSV Liidu kodanikele seadusega:

- a) sõnavabadus,
- b) trükivabadus,
- c) koosolekute ja miitingute vabadus,
- d) tänav-rongkäikude ja meelevalduste vabadus.

Neid kodanike õigusi kindlustab trükikodade, paberitagavarade, ühiskondlike hoonete, tänavate, sidevahendite ja muude nende õiguste teostamiseks vajalike aineliste tingimuste andmine töörahvale ja tema organisatsioonidele.

§ 126. Vastavalt töörahva huvidele ja rahvahulka organisatsioonilise isetegevuse ning poliitilise aktiivsuse arendamiseks tagatakse NSV Liidu kodanikele õigus ühineda ühiskondlikesse organisatsioonidesse: ametiühinguisse, kooperatiiv-koondistesse, noorsoo-organisatsioonidesse, spordi- ja kaitseorganisatsioonidesse, kultuurilistesse, tehnilistesse ja teaduslikesse ühinguisse; kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud töölisklassi ja töörahva teiste kihtide ridadest ühinevad aga Üleliidulisse Kommunistlikku (bolševike) Parteisse, kes on töörahva eelvägi tema võitluses sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise eest ja töörahva kõigi, nii ühis-

kondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtiv tuum.

§ 127. NSV Liidu kodanikele kindlustatakse isikupuutumatus. Kedagi ei tohi vahistada muidu kui kohtu määruse põhjal või prokuröri sanktsiooniga.

§ 128. Kodanike korteripuutumatus ja kirjavahe- tuse saladus on seadusega kaitstud.

§ 129. NSV Liit annab varjupaigaõiguse välisrii- kide kodanikele, keda töörahva huvide kaitsemise, teadusliku tegevuse või rahvusliku vabadusvõitluse pärast taga kiusatakse.

§ 130. NSV Liidu iga kodanik on kohustatud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konsti- tutsioonist kinni pidama, seadusi täitma, töödistsipi- liini pidama, ausalt ühiskondlikesse kohustesse suh- tuma ja sotsialistliku ühiselu reegleid austama.

§ 131. NSV Liidu iga kodanik on kohustatud hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatu- t alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töörahva jõuka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit ohustavad, on rahvavaenlased.

§ 132. Üldine sõjaväeteenistuse kohustus on sea- duseks.

Sõjaväeteenistus NSV Liidu relvastatud jõudude ridades on NSV Liidu kodanike aukohuseks.

§ 133. Isamaa kaitsemine on NSV Liidu iga kodaniku püha kohus. Kodumaa reetmist — vande- murdmist, üleminekut vaenlase poole, riigi sõjalise võimsuse kahjustamist, salakuulamist — karistatakse seaduse täie rangusega kui kõige raskemat kuritegu.

XI peatükk

VALIMISSÜSTEEM

§ 134. Saadikute valimisi kõigisse tööraha saadikute nõukogudesse — NSV Liidu Ülemnõukogusse, liiduvabariikide ülemnõukogudesse, kraide ja oblastite tööraha saadikute nõukogudesse, autonoomsete vabariikide ülemnõukogudesse, autonoomsete oblastite tööraha saadikute nõukogudesse, ringkonna, rajooni, linna ja maa-asula (staniitsa, küla, huutori, kišlaki, auuli) tööraha saadikute nõukogudesse — teostavad valijad üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

§ 135. Saadikute valimised on üldised: kõigil NSV Liidu kodanikel, kes on saanud 18 aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest, on õigus osa võtta saadikute valimisest, välja arvatud nõdrameelsed ja isikud, kes kohtu poolt on süüdi mõistetud ühes valimisõiguste äravõtmisega.

NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuks võidakse valida iga NSV Liidu kodanik, kes on saanud 23 aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest.

§ 136. Saadikute valimised on ühetaolised: igal kodanikul on üks hääl; kõik kodanikud võtavad valimistest osa võrdsetel alustel.

§ 137. Naistel on meestega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 138. NSV Liidu relvastatud jõudude ridades teenivail kodanikel on kõigi kodanikega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 139. Saadikute valimised on otsesed: valimisi kõigisse tööraha saadikute nõukogudesse, alates küla ja linna tööraha saadikute nõukogudest kuni NSV Liidu Ülemnõukoguni, teostavad kodanikud vahetult otsesel valimisel.

§ 140. Hääletamine saadikute valimisel on salajane.

§ 141. Kandidaadid seatakse valimistel üles valimisringkondade järgi.

Kandidaatide ülesseadmise õigus on kindlustatud tööraha ühiskondlikele organisatsioonidele ja ühingutele: kommunistlikele parteiorganisatsioonidele, ametiühingutele, kooperatiividele, noorsoo-organisatsioonidele, kultuurilistele ühingutele.

§ 142. Iga saadik on kohustatud oma tööst ja tööraha saadikute nõukogu tööst valijaile aru andma ja seaduses ettenähtud korras võib teda valijate enami otsusel igal ajal ära kutsuda.

XII peatükk

VAPP, LIPP, PEALINN

§ 143. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu riigivapp koosneb sirbist ja vasarast päikesekiirtes kujutatud maakeral, mida raamivad viljapead peal-

kirjaga liiduvabariikide keeltes: „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ Vapi ülaosas on viieharuline täht.

§ 144. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu riigilipuks on punane riidelaid, mille ülemisse nurka varda juurde on paigutatud kuldse sirbi ja vasara kujutus ja selle kohale üles punane kuldäärisega raamitud viieharuline täht. Lipu laiuse ja pikkuse suhe on 1 : 2.

§ 145. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu pealinnaks on Moskva.

XIII peatükk

KONSTITUTSIOONI MUUTMISE KORD

§ 146. NSV Liidu Konstitutsiooni muutmine toimub ainult NSV Liidu Ülemnõukogu otsusel, mis on vastu võetud tema mõlema koja poolt vähemalt $\frac{2}{3}$ häälteenamusega.

SISUKORD

I peatükk.	Ühiskondlik korraldus	3
II peatükk.	Riiklik korraldus	5
III peatükk.	Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kõrgemad riigivõimu-organid	10
IV peatükk.	Liiduvabariikide kõrgemad riigivõimu-organid	15
V peatükk.	Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu riigivalitsemis-organid	17
VI peatükk.	Liiduvabariikide riigivalitsemis-organid . .	21
VII peatükk.	<u>Autonoomsete nõukogude sotsialistlike vaba- riikide kõrgemad riigivõimu-organid</u>	23
VIII peatükk.	Kohalikud riigivõimu-organid	24
IX peatükk.	Kohus ja prokuratuur	25
X peatükk.	Kodanike põhiõigused ja -kohused	27
XI peatükk.	Valimissüsteem	31
XII peatükk.	Vapp, lipp, pealinn	32
XIII peatükk.	Konstitutsiooni muutmise kord	33

Vastutav toimetaja A. Saan.
Tehniline toimetaja E. Ridala.

Конституция (Основной закон) Союза Советских Социалистических Республик
На эстонском языке

Ladumisele antud 25. X 1947. Trükkimisele antud 12. XI 1947.
Paber 67×95 cm ¹/₃₂. Trükiarv 10 200. Trükitähti trükipoognas
51 200. Trükipoognaid 1,125. Arvutuspoognaid 1,24. MB-07509.
Tell. nr. 1576. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk t. 54/53.